

KRALJEVINA JUGOSLAVIJA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

INDUSTRIJSKE SVOJINE

KLASA 68 (2).

IZDAN 1 OKTOBRA 1940

PATENTNI SPIS BR. 16141

Persson Eric Sigfrid, Malmö, Švedska.

Šarka za prozore, vrata i t. sl.

Prijava od 10 oktobra 1938.

Važi od 1 januara 1940.

Kod prozora one vrste koji su namešteni na zglobu sa horizontalnom osovinom koja se nalazi približno na sredini visine između gornje i donje ivice prozora poželjno je da osa obrtanja prolazi kroz zajedničko težište pokretnih prozora. Na taj se način postizava smanjenje rada potrebnog za okretanje prozora i izbegavaju opasnosti nepredviđenih slučajeva prouzrokovanih nepažljivim i grubim zatvaranjem ili otvaranjem prozora.

S druge strane kod izvesnih vrsti takvih prozora poželjno je da se posle okretanja pokretnih delova prozora za ugao približno 180° sračunatih od zatvorenog položaja prozora pokretni delovi nadu u položaju sa unutrašnje strane prozorskog otvora.

Predmet ovog pronalaska sastoji se u iznalaženju šarki koje bi omogućile skoro potpuno zadovoljenje ovih dvaju zahteva, koji su donekle uzajamno suprotni.

Prema ovom pronalasku šarku sačinjavaju uglavnom dva glavna dela čija je uzajamna saradnja takva, da obrtanje jednog od ovih delova prouzrokuje njegovo relativno pomeranje u odnosu na drugi deo.

U crtežima je prikazano nekoliko raznih oblika izvođenja ovog pronalaska, pri čemu sl. 1 pretstavlja presek sl. 2 po liniji A-A, dok sl. 2 pretstavlja napravu pokazanu na sl. 1 gledanu sleva prema sl. 1. Slika 3 pretstavlja presek sl. 4 po liniji B-B a sl. 4 pretstavlja presek sl. 3 po liniji C-C. Slike 5 i 6 pretstavljaju slično slikama 3 i 4 treći oblik izvođenja pronalaska. Pri ovome sl. 5 pretstavlja presek sl. 6 po li-

niji D-D, dok sl. 6 pretstavlja presek sl. 5 po liniji E-E.

U izvođenju pretstavljenom na sl. 1 i 2 deo okova obeležen brojem 30 učvršćen je u jednom udubljenju prozorskog okvira 2. U ovom delu okova 30 nameštena je u vertikalnom položaju ploča 31 koja se oslanja na horizontalni deo 30a na dnu okova 30 a na svom gornjem delu ima dva zuba 32 koji ulaze u izreze 33 u gornjem horizontalnom delu 30b ovog dela okova 30. U pravcu upravnom na ploču 31 izrezi 33 širi su od ovih zuba 32.

Dole je ploča 31 čvrsto spojena sa pločom 34, čiji je gornji deo 34a savijen u polje od ploče 31 tako da se između njih dobija izvesan klinasti međuprostor. Ovaj prostor je premošćen izvesnim brojem šipova 35, 36 i 37 spojenih sa pločama 31 i 34 i razmeštenih prema sl. 1 u cilju koji će biti detaljno objašnjen malo niže. Šipovi 35 i 37 mogu da štrče donekle i iza ploče 34a i mogu da budu narezani zavojnicom i snabdeveni navrtkama, da bi se pritezanjem ovih navrtki prostor između ploča 31 i 34a mogao smanjivati.

Na prozorsko krilo 1 namešten je jedan deo okova, koji se sastoji iz ploče 40 i horizontalnog šipa 41 koji je učvršćen za nju a drži na sebi deo 42 klinastog poprečnog preseka, kao što se to vidi na sl. 2, koji tačno odgovara prostoru između ploča 31 i 34a. Ovaj deo 42 snabdeven je izvesnim brojem izreza 43, 44 i 45 raspoređenih po njegovom obimu tako da šipovi 35, 36 i 37 mogu ulaziti pri raznim ugaonim položajima dela 42 u odgovarajuće izreze kao što se to lako da uvideti iz sl. 1.

Kada je prozor zatvoren deo 42 zauzima položaj pokazan na sl. 1 pri čemu je njegov položaj tačno određen saradnjom između šipa 35 i izreza 43. Pri otvaranju prozorskog krila deo 42 kotrlja se po šipovima 36 pri čemu se za ove šipove redom zakačuju izrezi 36. Za vreme obrtanja ispoljava se uspešno kočenje jer celu težinu pokretnih delova prozora nosi klinasti deo 42, koji se, prema tome, utiskuje odgovarajućom silom u prostor između ploča 31 i 34a i biva kočen trenjem na svojim bočnim površinama.

Dva izreza 44 raspoređena su približno po krugu sa središtem koje se nalazi na horizontalnoj liniji povučenoj kroz težište svih pokretnih delova prozora, t. j. kod 46 u ovom obliku izvođenja. Pri daljem obrtanju izrez 45 zakačuje šip 37 pri čemu se težište 46 spušta u izvesnom luku u desno prema sl. 1.

Oblik izvođenja pokazan na sl. 3 i 4 razlikuje se u izvesnom smislu od malo pre opisanog. Tako, naprimer, u ovom slučaju deo 42 nije klinastog oblika nego je pljosnat a prozorsko okno drži se pomoću šipa 41 koji se oslanja na gornju ivicu ploče 34 koja može da bude prava ili zupčasto isečena. Prema tome šip 35 i izrez 43 u izvođenju prema sl. 1 i 2 postaju nepotrebni. U ostalim pogledima konstrukcija i rad isti su kao i u gore opisanom obliku izvođenja i na sličnim delovima imamo slične oznake. Ploča 31 nije više potrebna pošto se uzdužna pokretljivost šipa 41 obezbeđuje u ovom slučaju pomeranjem dela 42 između ploča 30 i 34 kao što se to može videti iz sl. 4.

Da bi se sprečila mogućnost da se prilikom okretanja prozorskog krila nasuprot satnoj skazaljci iz krajnjeg desnog položaja prema sl. 3 deo 42 dovede u pogrešan položaj prema šipovima 36 jedan šip 47 namešten je u takvom položaju da mora da saraduje sa ispustom 48 na delu 42. Otvor između ploča 30 i 34 sa unutrašnje ivice okvira prozorskog otvora pokriva poklopac 49 učvršćen pomoću zgloba na njegovom gornjem kraju.

Na sl. 5 i 6 pokazano je izvođenje pronalaska u kojem naprava za kočenje ima kočionu pantljiku.

U ovom slučaju deo okova 30 spojen sa okvirom prozorskog otvora 2 savijen je tako da se dobijaju dva oboda koji se pružaju prema prozorskom krilu 1. Od ovih oboda jedan je gornji — 60 a drugi donji — 61, pri čemu je ovaj poslednji snabdeven izvesnim brojem zubaca 62. Ovaj niz zubaca može da se pruža do desne ivice ovog dela okova na sl. 5 ili, pak,

može, kao što je pokazano i na slici, da se završava jednim izdubljenim delom 63.

Za prozorsko krilo 1 učvršćen je jedan rukavac koji ima jedan deo manjeg prečnika 64 i drugi deo većeg prečnika 65. Na obimu dela 64 ima izvesan broj zuba 66 koji odgovaraju zupcima 62 i mogu da saraduju sa njima.

Deo rukavca 65 obuhvaćen je kočionom pantljikom 67 čiji se krajevi drže pomoću zavrtnja 68. Kočionu pantljiku drži šip 69 učvršćen za deo okova 30 i obod 60 pri čemu se oko ovog šipa pantljika može okretati kao oko zgloba i sem toga može još donekle i da se pomera kao što se to u ovom izvođenju vidi na sl. 5. Međutim ova pokretljivost nije neophodno potrebna jer umesto toga cela gornja ivica oboda 61 može da ima oblik kružnog luka sa središtem u središtu šipa 69. U ovom slučaju potrebno je samo da kočiona pantljika može da se obrće oko ovog šipa 69.

Kada se prozor nalazi u zatvorenom položaju, rukavac 64, 65 zauzima položaj pokazan na sl. 5. Pri otvaranju prozora rukavac 64, 65 okreće se po satnoj skazaljci (sl. 4) i u isto vreme biva primoran da se po nizu zubaca 62 kotrlja u desno prema sl. 5. Za vreme ovog kretanja kočiona pantljika 67 okrene se na šipu 69 i u ovom obliku izvođenja istovremeno se nešto uzdigne. Obrtanje rukavca 65 spušta se kočionom pantljikom 67 manje ili više u zavisnosti od stepena do kojeg je zategnut zavrtnj 68.

U pokazanom obliku izvođenja pokretljivost prozorskog krila u odnosu prema okviru prozorskog otvora, a u pravcu ose obrtanja postizava se zahvaljujući činjenici što je deo 65 rukavca na kojem leži prozorsko krilo manje debljine nego što je širina kočione pantljike 67 (v. sl. 6), ali se ova pokretljivost može postići i na druge načine, naprimer upotrebom jednog šipa manjeg prečnika nego što je prečnik rukavca u delu 64, pri čemu bi ovaj šip, koji na crtežu nije pokazan, bio učvršćen za prozorsko krilo a mogao da se pomera uzdužno u rukavcu 64, 65 ili obrnuto.

U ovom pronalasku mogu biti učinjene razne izmene u oblicima izvođenja ne izlazeći iz obima samog pronalaska.

Patentni zahtevi:

1. Šarka za prozore, vrata, itd. kod kojih se horizontalna osa okretanja prilikom okretanja prozora za oko pola obrta prinudno premešta paralelno sama sebi, naznačena time, što je svaki od bočnih delova nepokretnog prozorskog okvira (2) snabdeven nizom nepokretnih zubaca (36,

62) ili t. sl. dok su susedni delovi pokretnog prozorskog krila snabdeveni svaki po jednim vencem zubaca (46, 66) ili t. sl., koji neposredno saraduje sa pomenutim nizom zubaca (36) na nepokretnom okviru (2).

2. Šarka za prozore, vrata, itd., naznačena time, što venac zubaca (44) stoji ekscentrično u odnosu na osu obrtanja (41) okretnog prozorskog krila.

3. Šarka za prozore, vrata, itd. prema zahtevu 1 ili 2, naznačen time, što je venac zubaca izveden u obliku točka (64) na čijem se jednom delu obima nalaze zupci (66), dok se onaj deo obima (65) točka na kojem nema zubaca, smešta po završetku paralelnog pomeranja u jedno udubljenje (63) odgovarajućeg oblika, koje se nalazi do niza zubaca (62) u prozorskom registovu, tako da u ovom položaju omogućuje dalje okretanje prozora bez pomeranja.

4. Šarka za prozore, vrata, itd., prema zahtevu 1, 2, ili 3, naznačena time, što je snabdevena sa uređajem (31, 34a 42; 41; 64, 67) za kočenje, koji je tako udešen, da deluje nasuprot uzajamnom kretanju oba glavna dela (30, 40).

5. Šarka za prozore, vrata, itd., prema zahtevu 4 naznačena time, što je jedan od glavnih okretnih delova snabdeven kočionom pantljikom (67), učvršćenom pomoću

zgloba, koja obuhvata kočioni doboš (64), spojen sa drugim glavnim okretnim delom, tako da može učestvovati u premeštanju središta okretanja.

6. Šarka za prozore, vrata, itd., prema zahtevu 4, naznačena time, što se uređaj za kočenje sastoji iz jednog uređaja (31, 34a) za stezanje koji deluje na venac zubaca (42) a spojen je sa nizom zubaca (62).

7. Šarka za prozore, vrata, itd., prema zahtevu 4, naznačena time, što je jedan od dva glavna dela snabdeven pravom ili talasastom vodicom (34), klinastim rebrom (42) ili klinastim izrezom (između 31 i 34n), duž kojeg prilikom pomeranja sedišta okretanja može da klizi sa izvesnim trenjem izvesan deo odgovarajućeg oblika, spojen sa drugim glavnim delom uređaja.

8. Šarka za prozore, vrata, itd., prema zahtevu 7, naznačena time, što se jačina kočenja može podešavati promenom pritisaka između površina koje klize jedna po drugoj sa izvesnim trenjem, na primer pomoću jednog ili više zavrtnja (68).

9. Šarka za prozore, vrata, itd., prema kojem bilo prethodnom zahtevu, naznačena time, što su oba glavna dela (30 i 64, 65) njena koji se mogu okretati, jedan u odnosu prema drugom pomerljiva u pravcu duž ose okretanja (sl. 6).

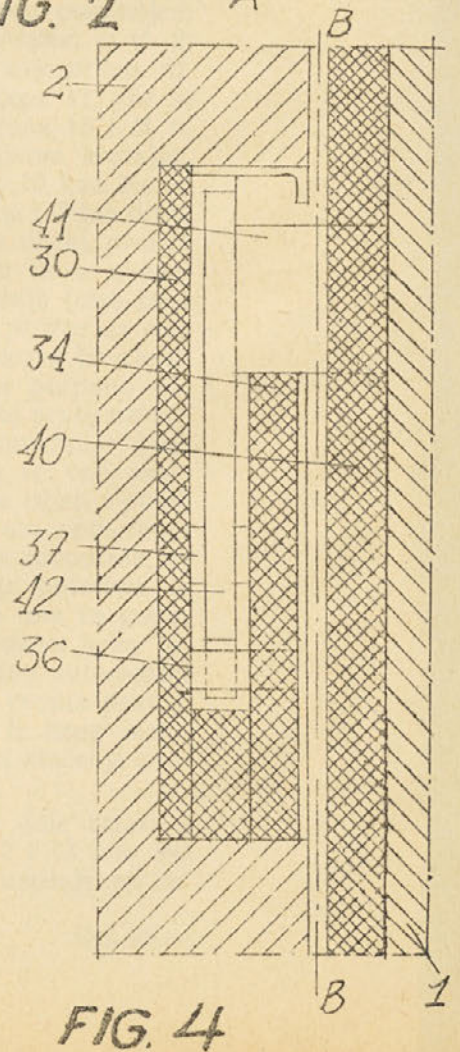
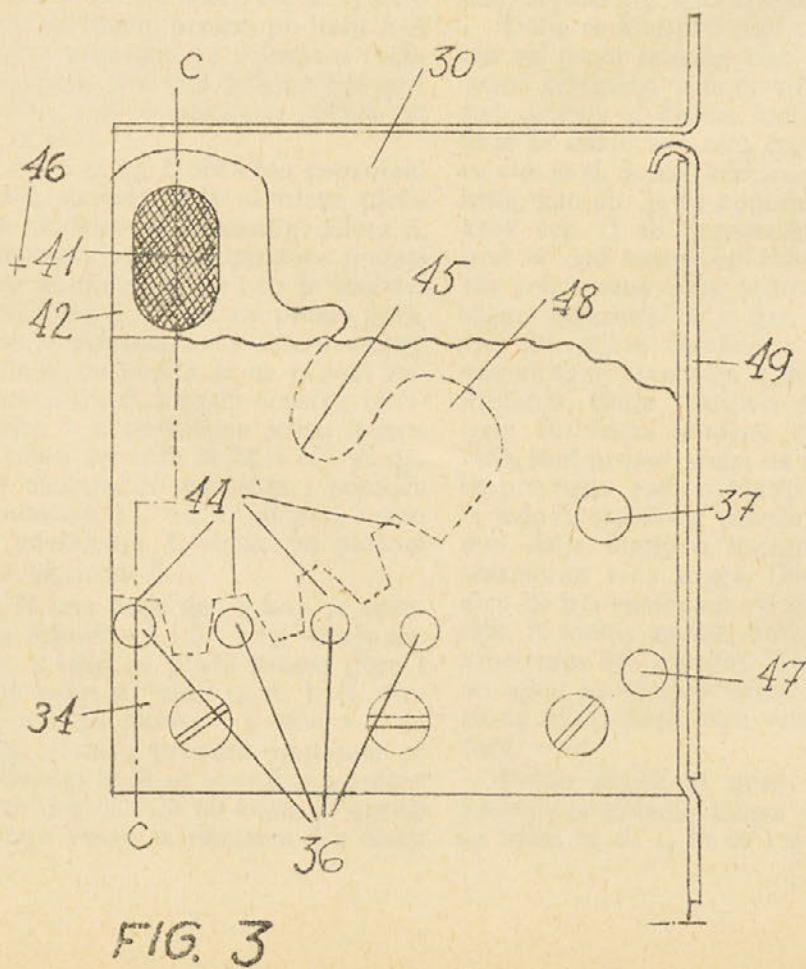
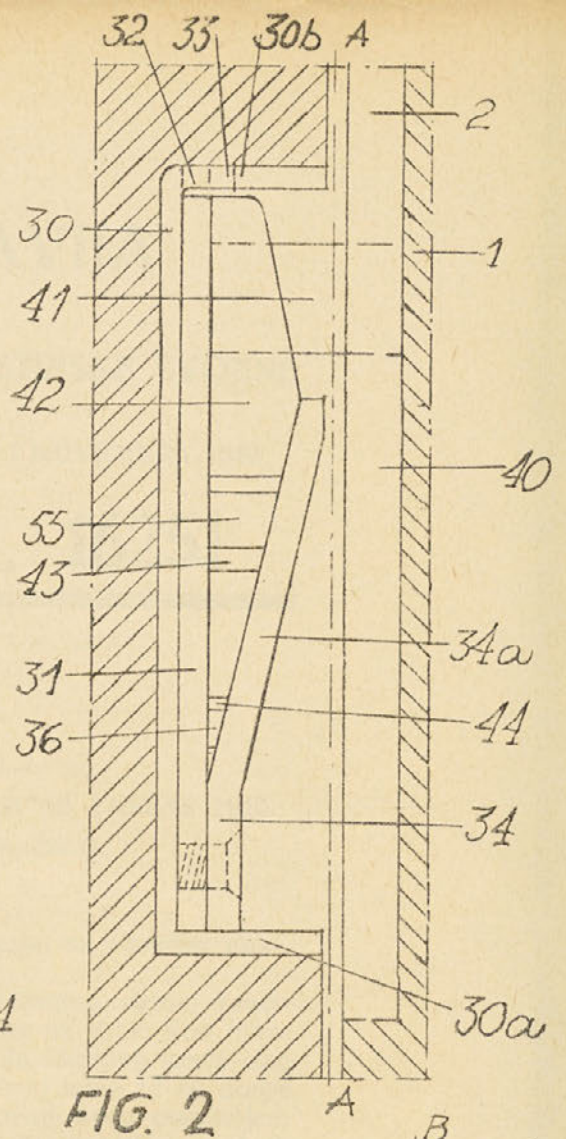
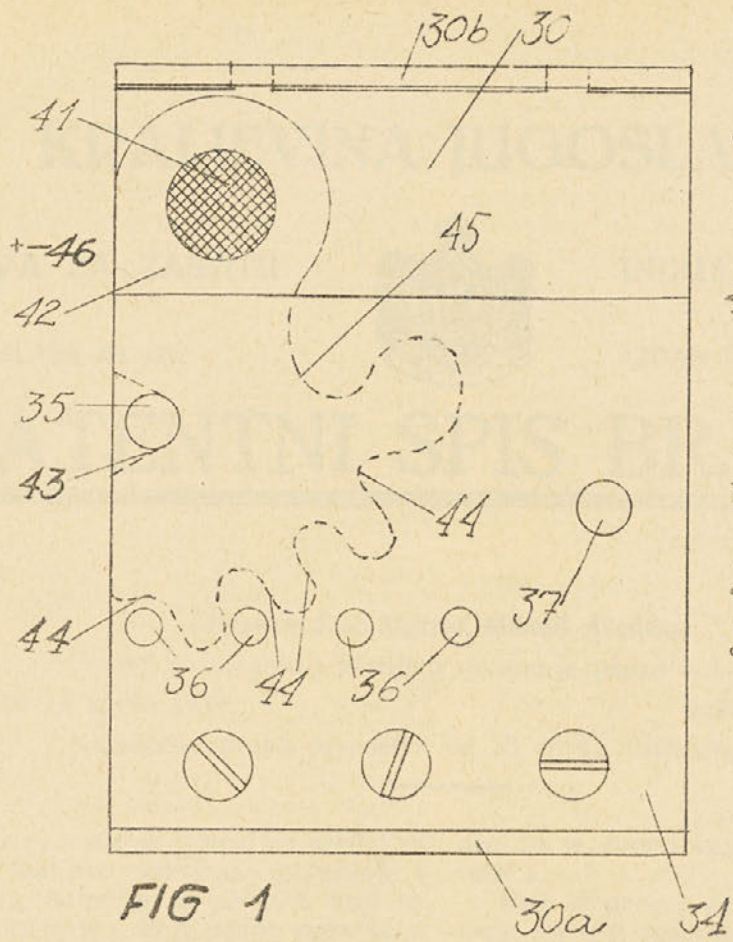

FIG. 6

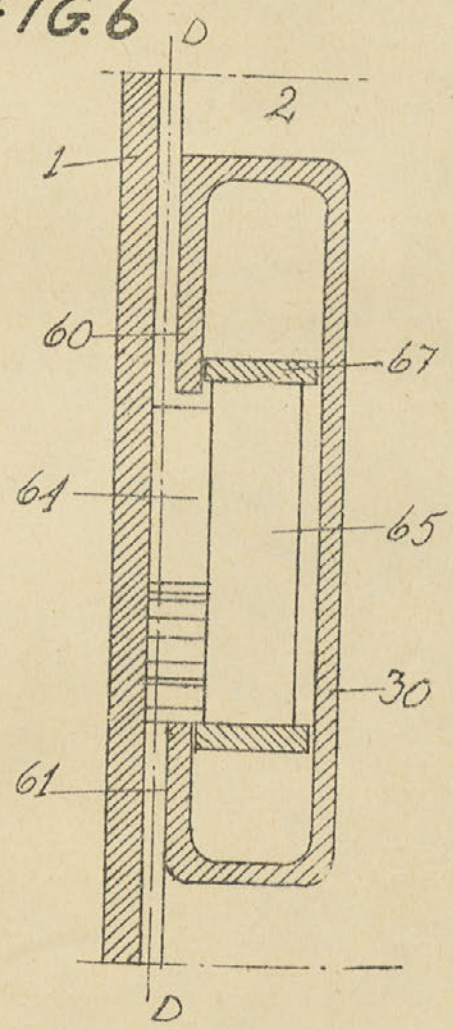

FIG. 5

